

ФАРМАЦЕВТ®

ПРАКТИК

03 [189] 2020

ISSN 2409-2584

«КРИВАВА СПРАВА»:
чи варті медичні
п'явки повернення
із небуття

22

Кишкова мікробіота
та алергії

12

Сліпота і глаукома

18

Енцефалопатія,
спричинена
застосуванням ліків

30

Мікроголки —
трансдермальна
доставка ліків

32

WWW.FP.COM.UA

Територія аптеки: відвідувач із болем у горлі

Гострі респіраторні захворювання є найчастішою причиною звернення в аптеку і придбання безрецептурних лікарських засобів. Одним з найбільш частих симптомів простудних захворювань є біль у горлі

ЧОМУ БОЛИТЬ ГОРЛО?

Біль у горлі може бути наслідком цілої низки причин як інфекційної, так і неінфекційної природи.

Найчастіше біль у горлі зумовлена інфекційними (бактеріальні, вірусні, грибові) причинами. Серед неінфекційних причин виділяють вдихання парів подразливих речовин, сухе повітря, перенапруження голосових зв'язок (лектори, вчителі, тренери і т.д.), порушення носового дихання.

ВИКЛЮЧАЄМО ЗАГРОЗЛИВІ СИМПТОМИ

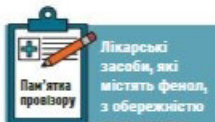
При відпуску безрецептурних препаратів для симптоматичного лікування болю у горлі слід обов'язково виключити загрозливі симптоми, наявність яких вимагає обов'язкового звернення до лікаря, а саме:

- утруднене дихання, неможливість вивести кілька слів між вдихами;
- неможливість проковтнути слину;
- різке збільшення піднебінних мигдаликів, навіть або виразки на мигдаликах;
- яскраве «палаюче» почервоніння горла;
- збільшення та болісність лімфатичних вузлів при пальпації;
- температура тіла вище 38,5–39 °С;
- біль у горлі, що супроводжується висипанням на шкірі, зміною кольору сечі, болем у вухах, животі або сильним головним болем [1].

ПРИЙМАЄМО РІШЕННЯ

За відсутності загрозливих симптомів можна вибрати фармакологічну групу препаратів для симптоматичного лікування, зокрема, прості та комбіновані антисептичні засоби, рослинні та гомеопатичні препарати [2].

При виборі засобу для симптоматичного лікування болю в горлі необхідно враховувати його причину (при гострих респіраторних інфекціях — прості та комбіновані антисептики, анестетики, рослинні та гомеопатичні препарати; при вдиханні подразливих речовин — місцеві комбіновані засоби з анестетиком та препарати на рослинній

Лікарські засоби, які містять фенол, з обережністю призначають хворим з порушенням функцій печінки, а також жінкам у період вагітності та годування груддю. Амбазон може спричинити такі побічні явища, як анафілактична реакція, свербіж, висипання, кров'янітка. Гексетидин протипоказаний пацієнтам з бронхіальною астмою, а також атрофічним фарингітом. При застосуванні декаметоксиму протягом більше 7 днів можливі порушення балансу мікрофлори глотки. Флурбіпрофен протипоказаний при реакціях гіперчутливості, виразковій хворобі/кровотечі в анамнезі, тяжкій серцевій, нирковій або печінковій недостатності, у III триместрі вагітності та у віці до 18 років

основі; при перенапруженні голосових зв'язок — комбіновані препарати та ефірні масла), а також вік пацієнта та наявність супутньої патології.

ОБІРАЄМО ФОРМУ

Препарати для симптоматичного лікування болю у горлі представлені різноманіттям лікарських форм: розчини для полоскання, у тому числі настої, відварів; таблетки для розсмоктування; драже; льодяники; пастилки; спреї та аерозолі.

Вважають, що лікарська речовина довше зберігається на слизовій оболонці глотки і порожнини рота при прийомі таблеток для розсмоктування, ніж при застосуванні аерозолів та розчину для полоскання [1]. Позитивно позначається і посилення слиновиділення при розсмоктуванні, оскільки слина поміжляє запалену слизову оболонку, а ендогенний лізоцим має бактерицидну дію [3]. Своєю чергою, аерозольні інгалятори (спреї) для зрошення слизової оболонки глотки високоефективні, забезпечують тривалий вплив безпосередньо на уражену слизову оболонку.

ПРОСТІ АНТИСЕПТИЧНІ ЗАСОБИ ТА АНЕСТЕТИКИ

Прості антисептичні засоби (амбазон, гексетидин, грамідин, декаметоксин, фенол, холіну саліцилат, цетилпіридин) виявляють бактерицидну, фунгіцидну або віруліцидну активність проти патогенних мікроорганізмів. Наприклад, амбазон ефективний щодо гемолітичного стрептокока, пневмокока та зеленого стрептокока, які є збудниками інфекційного процесу в ротовій порожнині та верхніх дихальних шляхах.

Гексетидин має антибактеріальну та протигрибкову дію щодо широкого спектра патогенних мікроорганізмів (у т.ч. *Candida albicans*), відповідальних за ротоглотковий інфекції.

Декаметоксин має широкий спектр антимікробної дії, а також інактивує дифтерійний екзотоксин, а цетилпіридину хлорид ефективний проти грампозитивних та грамнегативних бактерій, а також проти деяких ліпофільних вірусів і грибів.

Таблетки для розсмоктування і льодяники потрібно тримати в роті до повного розсмоктування (не розжовувати). У разі призначення препаратів хворим на цукровий діабет необхідно обов'язково проконсультуватися з лікарем, якщо підсладжувачем є цукор. Після прийому лікарських форм для розсмоктування

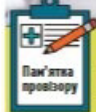
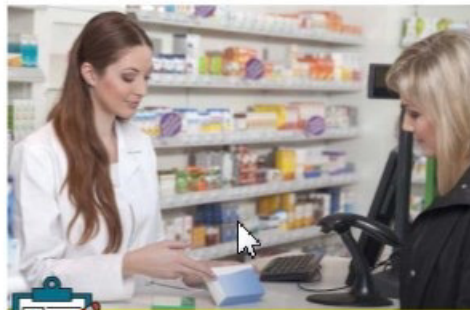
рекомендовано утримуватися від прийому їжі та рідини протягом 1–2 год, після застосування аерозолів — 3–5 хв. Аерозолі протипоказані пацієнтам із хронічними обструктивними захворюваннями легень (ризик розвитку бронхоспазму). Спреї та аерозолі, що містять ментол, протипоказані дітям віком до 3 років через ризик розвитку ларингоспазму [1, 3]

Своєю чергою, флурбіпрофен є нестероїдним протизапальним препаратом, що чинить потужну знеболювальну, жарознижувальну та протизапальну дію, завдяки чому зменшує набряк слизової оболонки дихальних шляхів та вгамовує гострий біль у горлі.

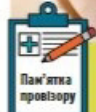
КОМБІНОВАНІ АНТИСЕПТИКИ

Активні компоненти комбінованих антисептичних засобів можуть містити в своєму складі або декілька антисептиків, або комбінацію з анестетиком (аміліметакрезол, дихлорбензиловий спирт, лідокаїн, кислота аскорбінова, декваліній, дибукайн, ментол, анетол, нітрофураїл, йод, калію йодид, повідон-йод, гліцерин, лізоцим, піридоксин, сульфаніламід, сульфатіазол, тимол, хлорбутанол, хлоргексидин, тетракаїн, тиротрицид, гексетидин, холінсаліцилат, біклетимол, еноксолон, камфора, олія м'яти перцевої, олія рицинова, олія евкаліптова).

Наприклад, комбінація дихлорбензилового спирту та аміліметакрезолу виявляє бактерицидну та бактериостатичну дію, тоді як левоментол у складі препарату спричиняє анальгезуючий ефект, зумовлений стимуляцією холодових рецепторів слизової оболонки.

Лікарські засоби у формі спиртової настоянки не призначають для внутрішнього застосування протягом тривалого часу, а також дітям до 12 років і жінкам у період вагітності та годування груддю. Лікарські засоби, які містять прополіс, не застосовують у комбінації з іншими антисептичними препаратами та продуктами бджільництва, а також не призначають дітям віком до 3 років

Лікарські засоби, які містять йод, не призначають пацієнтам із порушенням функції щитоподібної залози. Застосування препаратів, до складу яких входить аміліметакрезол, може супроводжуватися відчуттям дискомфорту в шлунку. Лікарські засоби, які містять в своєму складі місцеві анестетики, можуть спричинити відчуття заміління в роті. Антибактеріальна активність деквалінію хлориду знижу-

ється при одночасному застосуванні аніонних детергентів (зубної пасти). При одночасному застосуванні препаратів, які містять лізоцим і піридоксин гідрохлорид, з антибактеріальними лікарськими засобами (пеніциліни, хлорамфенікол, нітрофурантоїн), підсилюється протимікробна активність останніх. Комбінований антисептик із левоментолом протипоказаний дітям із судомими м'язів (включаючи фебрильні) в анамнезі

Іншим прикладом є комбінація деквалінію хлориду та лізоциму гідрохлориду. Деквалінію хлорид — місцевий антисептик групи квінолінів, активний щодо грампозитивних та грамнегативних бактерій, а також *S. albicans* та деяких видів епідермофітів, тоді як лізоцим чинить місцеву протизапальну дію, підвищує неспецифічну резистентність організму, а також виявляє активність проти патогенних мікроорганізмів.

Рослинні препарати, у тому числі комбіновані (нагідок, ромашка лікарська, ісландського мочу екстракт, евкаліпту листя, обліпихова олія, хлорофіліт, прополіс, кислота аскорбінова) використовують переважно у формі настоїв, відварів та засобів для полоскання ротової порожнини і глотки.

Наприклад, хлорофіліт (екстракт з листя евкаліпта) є натуральним протимікробним, протизапальним засобом, активним щодо стафілококів, у тому числі антибіотикорезистентних штамів. У формі розчину спиртового його використовують для полоскань.

Натомість комбінація лікарських рослин рідких екстрактів з квітів ромашки лікарської та календули, трави материнки звичайної, лиги серцеподібної та ефірних олій (евкаліптової, м'яти перцевої) чинить протизапальну, антибактеріальну, віджаркувальну, пом'якшувальну та болезаспокійливу дію, що забезпечує комплексний вплив на основні патогенетичні ланки захворювання.

**Підготувала Олександра Демецька, канд. біол. наук
Список літератури знаходиться в редакції**